

Dr. Garayova csehországi családjogi konferencián elhangzott előadásának összefoglalása

A konferenciát a Masaryk Egyetem jogi kara szervezte a Közép-európai Professzori Hálózat 2021 keretében, a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet koordinálásával. A konferenciára április 23-án került sor a „*Fiatal jogászok konferenciája (Conference for Young Lawyers – COFOLA) 2021*” keretében „*Élettársi kapcsolat európai kontextusban*” címmel.

A „COFOLA – Conference for Young Lawyers” című konferenciát 2007-től évente rendezik meg a Masaryk Egyetem jogi kara. A konferencia fő célja, hogy teret adjon a kutatóknak, tudósoknak, valamint a doktoranduszoknak és lehetővé tegye számukra tudományos tevékenységük eredményeinek bemutatását. Az évente megrendezett konferencia hozzájárul a különböző országok kutatói közötti nemzetközi együttműködés fejlesztéséhez.

A családjogi szekció az élettársi kapcsolatokra összpontosított európai kontextusban. Nemcsak a Polgári Törvénykönyvben rögzített cseh jogi szabályozással foglalkozott, hanem az Európai Családjogi Bizottság (Commission on European Family Law - CEFL) élettársi kapcsolatokra vonatkozó Európai Családjogi Alapelveivel is, valamint a Családjogi Modell törvénykönyvvel (Model Family Code) és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával is.

Dr. JUDr. Lilla Garayová, PhD, (Páneurópai Egyetem (PEU), Szlovákia), Prof. JUDr. Zdežka Králíčková a cseh Masaryk Egyetem (Masaryk University, Czech Republic) professzora meghívására vett részt a konferencián, a Közép-európai Professzorok Hálózatán belüli együttműködésük eredményeként.

Dr. Garayová „*Élettársi kapcsolat a Szlovák Köztársaságban: mítosz vagy valóság?*” címmel tartott előadást. Elmondta, hogy előadása az élettársi kapcsolat intézményével kapcsolatos alapfogalmak meghatározására törekedett, amellyel a változó társadalmi tendenciák ellenére a szlovák jogszabályok csak érintőlegesen foglalkoznak. A 21. század a változások korát jelenti, amelyben megfigyelhetjük a fiatalok házassághoz és a hagyományos családi értékekhez való hozzáállásának változását. Ezért joggal merül fel a kérdés: mi a házasság jövője? Garayová azt állította, hogy a szlovák családjog lényegét tekintve nagyon is hagyományos, ezért nem ismeri el az azonos neműek vagy a házasság más, nem hagyományos formáit, és nem határozza meg és nem védi az élettársi kapcsolatot, függetlenül az élettársak nemétől. Az elmúlt években azt láttuk, amit sokan a hagyományos, egy férfi és egy nő házassági kötelékén alapuló család válságának neveznek Szlovákiában. Ez a válság egyértelműen megmutatkozik az élettársi kapcsolatok növekvő arányában és a viszonylag magas válási arányban. Ugyanakkor több sikertelen jogalkotási kísérletet is láthattunk arra, hogy jogi elismerést adjanak egy olyan intézménynek, amely a házasság alternatíváját jelentené (legyen az heteroszexuális vagy azonos nemű). A szlovákiai családjog nagyon hagyományos alapokon nyugszik, és mint ilyen, mindenekelőtt a hagyományos házasság intézményét védi. Ez nem jelenti azt, hogy más házasságok egyáltalán nem élveznek védelmet, éppen ellenkezőleg, minden család védelmét garantálja, függetlenül azok formájától, ha azok biztonságérzetet nyújtanak tagjaiknak, ebbe beletartoznak a stabil, hosszú távú élettársi kapcsolatok is.

A családjogi viszonyokat a szlovák jogrendszerben a 2005. április 1-jén hatályba lépett 36/2005 sz. családtörvény (a továbbiakban: családtörvény) szabályozza. A családjogi viszonyokat 1950 óta a polgári törvénykönyv hatályán kívül helyezték el, és azokat továbbra is külön törvény szabályozza. A jövőben azonban a családi kapcsolatok szabályozása a szlovákiai

általános magánjog közelgő kodifikációja keretében a polgári törvénykönyvbe annak önálló részeként kerül vissza. Az élettársak és a házastársak jogállásának összehasonlításával elméleti és gyakorlati kérdésekkel egyaránt találkozunk. A nem házassági élettársi kapcsolatra a jelenlegi jogszabályok alapján, ahol a családjog külön jogágot képez, a polgári jog vagy a családjog jogi normái vonatkoznak-e? És ha ezt az intézményt a családjognak kell szabályoznia, akkor a házasság intézményének modellje szerint kell-e értelmezni, vagy a házassági élettársi kapcsolattól való eltérései alapján kell meghatározni és jellemezni? Nyilvánvaló, hogy a vitának sok változója van, és egyre sürgetőbbé válik, hogy valamilyen jogi keretet biztosítsunk, amely számot vet a társadalmi fejlődéssel. És bár a társadalmi változásokat nem lehet figyelmen kívül hagyni, a házasság fontosságát nem szabad elfelejteni. Bár a domináns kapcsolattípus továbbra is a nő és a férfi házasságán alapuló család, a klasszikus családi magatartás mellett léteznek más típusú családi háztartások is.

Egyértelmű, hogy a hagyományos család intézménye világszerte átalakulóban van. Egy olyan ország, mint Szlovákia, amely a családi értékek és általában a családjog tekintetében igen hagyományos álláspontot képvisel, érthető módon óvatosabb a nagyobb változások elhamarkodott végrehajtásában, ha olyan kényes témákról van szó, mint a bejegyzett élettársi kapcsolat, az azonos neműek házassága vagy akár az egyszerű élettársi kapcsolat. A folyamatban lévő vita már most is nagyon heves és polarizáló. Dr. Garayova úgy véli, hogy e kérdések többségét a szlovák polgári jog várható újrakodifikációja keretében kell majd megoldani, amely a családjogot is magában foglalja majd.

Az előadást követő vita nagyrészt a családi kapcsolatok védelmére és a válási jog kiskorú gyermekeket érintő új szabályozási koncepciójára irányult a vita.

A rendezvénnyel kapcsolatos további információkért:

<http://www.cofola.cz/content/cs/>

<http://www.cofola.cz/content/cs/partneri-konferenc/>